

УДК 351

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-2\(2\)-196-204](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-2(2)-196-204)

Пустовіт Олексій Борисович аспірант кафедри публічного управління, адміністрування та соціальної роботи, Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, <https://orcid.org/0009-0001-6792-8298>

Крилова Ірина Іванівна доктор наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та соціальної роботи, Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, <https://orcid.org/00000-0003-2667-92457>

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІСНУЮЧИХ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ МІСТ

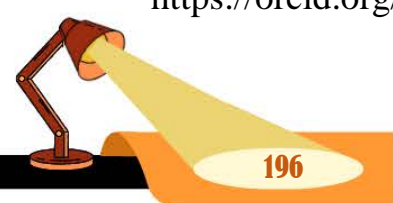
Анотація. Безпека в суспільстві є невід'ємним критерієм добробуту громадян. Нині в Україні питання забезпечення безпеки стоїть на одному рівні із захистом суверенітету та територіальною цілісністю держави. Умови, в яких сьогодні функціонують міста України, вимагають впровадження нових технологій у напрямку забезпечення безпеки. Сучасні міста є складними екосистемами, в яких населення, інфраструктура і економіка переплітаються між собою, утворюючи цілісний механізм. Зі зростанням міського населення зростають виклики, пов'язані із забезпеченням безпеки міст. Варто наголосити на тому, що забезпечення безпеки міст є невід'ємною складовою сталого розвитку суспільства, однак як і будь-який інший процес – потребує постійного оновлення та удосконалення.

У статті досліджено питання безпеки міст. Зроблено аналіз існуючих заходів безпеки, які активно впроваджені в містах України протягом останніх років. Розкрито доцільність застосування відео і фотофіксації в містах України, а також ефективність залучення мобільних груп для патрулювання кварталів. Узагальнено отримані результати та зроблено ґрунтовні висновки.

Ключові слова: безпека, правоохоронні органи, інфраструктура, безпекові програми, цивільний захист.

Pustovit Oleksiy Borisovych, PhD student of the Department of Public Management, Administration and Social Work, P.L. Shupyk National University of Health Care of Ukraine, <https://orcid.org/0009-0001-6792-8298>

Krylova Iryna Ivanivna, Doctor of Public Administration, Associate Professor of the Department of Public Administration, Administration and Social Work, P.L. Shupyk National University of Health Care of Ukraine, <https://orcid.org/00000-0003-2667-92457>

ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF EXISTING CITY SAFETY MEASURES

Abstract. Security in society is an integral criterion for the well-being of citizens. Currently, in Ukraine, the issue of ensuring security is on the same level as the protection of sovereignty and territorial integrity of the state. The conditions in which the cities of Ukraine operate today require the introduction of new technologies in the direction of ensuring security. Modern cities are complex ecosystems in which the population, infrastructure and economy are intertwined, forming a coherent mechanism. As the urban population grows, so do the challenges associated with ensuring the security of cities. It is worth emphasizing that ensuring the security of cities is an integral part of the sustainable development of society, however, like any other process, it needs constant updating and improvement.

The article examines the issue of urban security. An analysis of the existing security measures, which have been actively implemented in the cities of Ukraine in recent years, has been made. The expediency of using video and photo recording in the cities of Ukraine, as well as the effectiveness of involving mobile groups for neighborhood patrols, have been revealed. The obtained results are summarized and thorough conclusions are drawn.

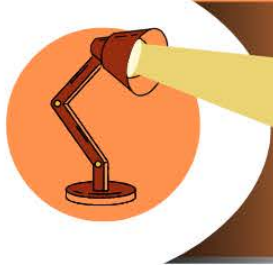
Keywords: security, law enforcement agencies, infrastructure, security programs, civil protection.

Постановка проблеми. На початку повномасштабного вторгнення в містах України помітно знизився рівень злочинності та зменшилася кількість звернень до правоохоронних органів. Експерти пов'язують це із шоком, який охопив суспільство в перші дні повномасштабної війни, а також із великою кількістю переміщених осіб. Безпекова ситуація на дорогах також змінилася в кращу сторону.

Варто відзначити, що більшість людей, які проживають в містах, вже звикли до громадського спостереження. Вони звикли, що за ними здійснюється цілодобове спостереження, оскільки це зручна функція, яка дозволяє в разі чого переглядати кадри відеокамери задля встановлення факту вчинення злочину. Жителі цінують особисту безпеку. Системи управління відео або інші платформи активно використовуються жителями великих міст з метою захисту власності, аналізу інцидентів, оцінки безпеки та встановлення відповідних засобів реагування на різні події, в тому числі на стихійні лиха, перебої в роботі громадського транспорту тощо.

Актуальність цього дослідження спрямована на встановлення низки важливих елементів, які беруть участь в ефективному управлінні забезпечення безпеки у містах України. Потреба в надійних та чітко визначених стандартах відеоспостереження сприяє забезпеченню безпеки та стабільності у містах

України. У комплексі із органами швидкого реагування системи відеоспостереження виступають базисом, який ефективно виконує функції із захисту та сприяння безпеки в сфері урбанізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема забезпечення безпеки в містах України привертала увагу багатьох вчених. М. Каліман досліджував питання організаційних та правових підстав забезпечення громадської безпеки та цивільного захисту України. Автор наголошував на тому, що базовим пріоритетом в умовах сьогодення є побудова системи забезпечення громадської безпеки, оскільки національна безпека за останні роки потерпає від регулярних зовнішніх та внутрішніх загроз. О. Резніков приділив особливу увагу дослідженню організації системи забезпечення національної стійкості на регіональному та місцевому рівнях. Дослідник звертає увагу на потенційні ризики та загрози, які існують в суспільстві, і на які варто першочергову звертати посилену увагу.

Водночас О. Ємець розкрив організаційні аспекти протидії організованій злочинності підрозділами правоохоронних органів. Автор наголосив на тому, що забезпечення безпеки в суспільстві здійснюється органами поліції. На базі органів поліції діють спеціальні підрозділи, які вживають заходів щодо боротьби з організованою злочинністю в межах своєї професійної діяльності. С. Ніцимна присвятила увагу висвітленню окремих питань забезпечення Україною стану національної безпеки, зокрема нею розкрито особливості національної безпеки України як пріоритетного напрямку діяльності держави. Науковиця визначила, що держава приділяє посилену увагу забезпеченню національної безпеки України, і як приклад, наводить наявність низки нормативно-правових актів, які мають різну юридичну силу, регулюючи заходи із забезпечення безпеки в державі.

Мета статті: дослідити питання безпеки міст; проаналізувати чинні заходи безпеки, що активно впроваджені в містах України; розкрити доцільність застосування відео та фотофіксації, роботи органів поліції, мобільних груп для забезпечення безпеки в суспільстві; узагальнити отримані результати та зробити ґрунтовні висновки з обраної теми.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення безпеки визначається як комплекс спеціальних соціально-економічних, політичних, правових, організаційно-технічних, інформаційних та інших заходів, які активно застосовуються в процесі попередження загрози щодо особи, суспільства, міста з метою забезпечення оптимальних умов для нормального функціонування всіх систем міста та його жителів. Забезпечення безпеки здійснюється через відповідні системи – взаємопов'язану сукупність органів державної влади, міста, органів місцевого самоврядування, а також через створені органи управління, сил і засобів, які здійснюють цілеспрямовану діяльність та забезпечують безпосередню реалізацію цілей та завдань забезпечення безпеки

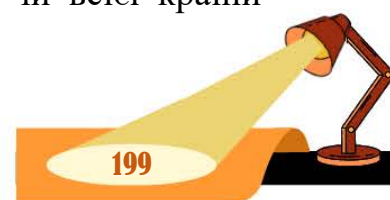
міста. Варто наголосити на тому, що забезпечення комплексної безпеки є пріоритетним напрямком діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в місті. Саме від їх повноцінної реалізації процесів залежатиме ефективна реалізація політики безпеки, спрямованої на захист міста.

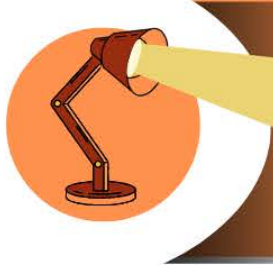
Відповідно до Кримінального кодексу України України (ККУ, 2001) та Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП, 1984), до найважливіших об'єктів, які охороняються державою, належать громадський порядок та громадська безпека. В сучасній правовій науці поняття «безпека» не має єдиного визначення, оскільки цю категорію застосовують в межах конституційного права, кримінального права та процесу, адміністративного права тощо.

Ситуації, які час від часу виникають в сфері порушення безпеки міста мають бути вирішені негайно. Протидія надзвичайним ситуаціям різного характеру в містах є першочерговим завданням усіх органів влади та актуальною проблемою сучасного суспільства. Ефективні та професійні дії з порятунку людей, надання їм допомоги під час проведення аварійно-рятувальних робіт покладаються на спеціальну систему попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Злагоджена робота цих органів допомагає скоротити кількість загиблих, зберегти здоров'я та зменшити матеріальні втрати (Каліман, 2021, с. 177).

Після повномасштабного вторгнення МСВ України розпочало посилену роботу над тим, щоб збільшити рівень безпеки в містах України. До першочергових заходів, які активно впроваджуватися задля забезпечення безпеки є проект «Безпечна країна», а також захід із збільшення камер фіксації на дорогах. Проект «Безпечна країна» має на меті сприяння у боротьбі із диверсійними групами. Завдяки об'єднаній мережі камер як державного, так і приватного сектору, можливо здійснити розшук диверсантів, злочинців які вчинили злочини в короткий проміжок часу (Монастирський, 2022).

З метою забезпечення національної стійкості будь-якої держави, області чи міста, необхідна злагоджена робота системи безпеки та цивільного захисту на місцевому рівні. Так, місцеві органи влади повинні мати необхідні ресурси і можливості, щоб реагувати на різного виду загрози. Сюди варто віднести готовність до міжвідомчої співпраці, взаємодію з населенням, взаємодію з регіонами та центральними державними органами. Важливо завчасно ідентифікувати потенційні ризики та загрози, оцінювати наявні ресурси, шукати вразливі місця, формувати резерви для надання своєчасної та необхідної інформації щодо попередження майбутніх правопорушень як на державному, так і на місцевому рівнях. Такі заходи повинні здійснюватися в рамках єдиної співпраці і координуватися на всіх рівнях влади. Разом із тим, система забезпечення стійкості конкретного міста, регіону чи всієї країни

повинна організовуватися таким чином, щоб всі заходи у сфері безпеки і цивільного захисту були орієнтовані на усунення потенційних загроз та ризиків в містах України (Резнікова, 2021).

Вітчизняний дослідник В. Копанчук зазначає, що парадигма адміністративно-правового забезпечення громадської безпеки має насамперед відповідати інтересам населення, яке проживає в конкретному місті (Копанчук, 2020).

В сучасних містах України відеофіксація на камери спостереження досить добре зарекомендувала себе під дотримання громадського порядку як в денний, так і в нічний час. З їх допомогою досить зручно знайти порушників, встановити обставини злочину, чи навіть попередити злочин, оскільки населення добре подумає перед тим, як скоїти той чи інший злочин, оскільки може бути поміченим камерами відеоспостереження.

До існуючих заходів забезпечення безпеки в містах України варто віднести системи оповіщення. Основним призначенням систем оповіщення є своєчасна передача інформації про ту чи іншу загрозу для життя, чи здоров'я людини. Такою системою облаштовані будівлі з великим скупченням людей. Варто наголосити, що будь-яка система має бути повністю працездатною за будь-яких обставин, а також мати резервне джерело живлення електроенергії, щоб в разі чого своєчасно оповістити населення про наближення небезпеки (Типи систем оповіщення, 2015).

Безперечно, до головних заходів забезпечення безпеки в містах варто віднести силову підтримку боротьби з організованою злочинністю. Національна поліція та її підрозділи досить ефективно справляються з покладеними на них обов'язками. «КОРД», «СОКІЛ», ГУБОЗ завдяки сучасним методам та стратегіям проводять спеціальні операції, вживаючи заходів щодо боротьби з організованою злочинністю в межах функціональних повноважень, спільно охоплюють різні сфери, де можуть вчинятися правопорушення (Ємець, 2022, с. 33).

Від початку повномасштабного вторгнення правоохоронним органам доводиться працювати з додатковим навантаженням, пов'язаним із стримуванням збройної агресії ворога. Однак, як би там не було, безпекова ситуація в містах залишається контрольованою. За словами міністра внутрішніх справ І. Климєнка, попри концентрацію значної частини поліцейських на виконанні завдань із забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, ситуація у сфері безпеки утримується на належному рівні (Климєнко, 2024).

Варто наголосити на тому, що рівень відчуття безпеки людини залежить від загроз, які вона може передбачити. На сьогодні у містах України існує безліч причин, умов та чинників, які створюють небезпеку. До них варто віднести транспортну, кримінальну, інформаційну, техногенну, екологічну, терористичну та інші види небезпек. Разом із тим, необхідно визнати, що не всі загрози можна передбачити, оскільки вони або невідомі або носять прихований характер.

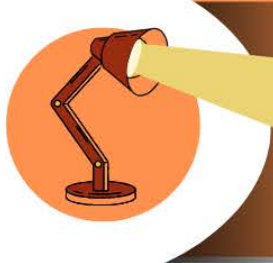
Вітчизняна дослідниця С. Ніщимна наголошує на тому, що держава приділяє достатньо уваги забезпеченню безпеки громадян. Свідченням цього є низка новоприйнятих нормативно-правових актів різної юридичної сили, що стосується публічної безпеки громадського сектору. Разом із цим одним із основних критеріїв є належне інформування про стан справ в суспільстві, про різні ситуації техногенного, криміногенного, воєнного характеру, які загрожують чи можуть бути загрозованими в майбутньому (Ніщимна, 2021, с. 219).

Фахівці у галузі публічної безпеки, аналізуючи шляхи виникнення можливих загроз, першочергово звертають увагу не на проблемні чинники, що вплинули на виникнення тих чи інших загроз, а на те, що стало умовою їх виникнення. Наразі важливо досягти формули «безпека людини – відсутність для неї загрози». З допомогою створення нової системи щодо моніторингу (контролю), попередження та реагування можливо уникнути виникнення загроз на місцевому, регіональному та національному рівнях. Для цього необхідно задіяти всі служби, відповідальні за правопорядок. Окрім того важливо розбудовувати спроможність громад формувати та впливати на безпеку громадян, а саме:

- оцінювати загрозу безпеки в містах;
- розуміти роль і повноваження ключових стейкхолдерів, які відповідають за безпеку;
- підвищувати правосвідомість та відповідальність населення у питаннях забезпечення безпеки;
- мати механізми взаємодії населення, поліції, місцевої влади щодо вирішення конкретних проблем безпеки на локальному рівні;
- бути максимально включеним у різні соціальні групи життя громади, задля забезпечення рівності, недискримінації та поваги до прав людини.

Звичайно, що досягти абсолютної безпеки у містах України не вдасться, певні ризики будуть залишатися. Втім, можна спрямувати сили на максимальне зниження загроз. В рамках цього кожне місто повинно мати власне уявлення про те, як створити комфортні та безпечні умови для населення. Місцева влада може встановити додаткові камери відео спостереження, поліція демонструє високу ефективність власної діяльності тощо. Загалом, безпечне і комфортне життя неможливе без політики планування та розвитку. Рішення щодо забезпечення безпеки мають прийматися на основі комплексного аналізу ситуації в межах конкретної місцевості. Наприклад, якщо це прифронтове місто – його жителі повинні бути забезпечені на найвищому рівні всіма необхідними ресурсами, щоб в разі чого нормально вижити в надзвичайній ситуації. Якщо це густонаселене місто, таке як Київ чи Львів, у таких містах варто організувати ефективну систему відеоспостереження, достатню кількість правоохоронців, налагоджену систему взаємодії з

громадянами. Спільне розуміння потреб та можливостей є тим інструментом, який спонукає до взаємодії та розвитку, оскільки міста повинні розвиватися в контексті безпеки.

Рис. 1 Основні засоби захисту в містах України
Джерело: систематизовано автором

Отже, ефективність заходів із забезпечення безпеки в містах України залежить від тісної взаємодії спеціальних органів та громадян. Їх спільна робота стане ефективним джерелом, яке допоможе в разі чого уникнути значних жертв під час техногенного, криміногенного, воєнного чи іншого джерела небезпеки. Наразі в Україні кожного дня літають російські ракети, завдаючи величезної шкоди інфраструктурі містам України та забираючи десятки життів українців. З метою недопущення жертв у густонаселених містах органи місцевої влади уже під час повномасштабної війни провели моніторинг укриттів цивільного захисту, додали системи оповіщення «Повітряної тривоги», щоб зменшити ймовірні ризики для населення під час ракетної чи іншої загрози.

Висновки. Система захисту міст України потребує подальшого удосконалення та зміцнення. Існуючі заходи із забезпечення безпеки та стабільності в державі не завжди справляються із викликами, які постають перед ними. Протидія кримінальним, техногенним, воєнним та іншим загрозам потребує комплексного підходу та посиленої співпраці між усіма зацікавленими сторонами. Важливо також наголосити на попередженні подібних ситуацій та на готовності реагувати на подібні загрози у разі їх виникнення. Підвищення

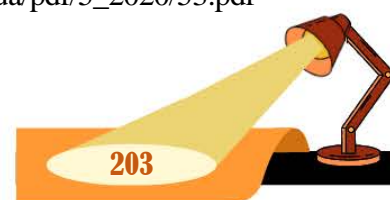
рівня самосвідомості населення, посилення координації між громадянами та правоохоронними органами може значно покращити стан безпеки міст України.

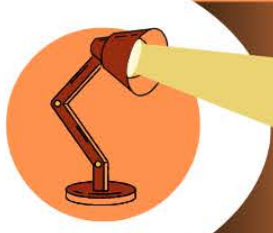
Література:

1. Денис Монастирський: МВС працює над тим, щоб збільшити рівень безпеки в українських містах. (2022). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denys-monastyrskyyi-mvs-pratsiuie-nad-tym-shchob-zbilshyty-riven-bezpeky-v-ukrainskykh-mistakh>
2. Ігор Клименко: Попри війну, без пекова ситуація в державі утримується на належному рівні (2024). URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/igor-klimenko-popri-viinu-bezpekova-situaciia-v-derzavi-utrimujetsia-na-naleznomu-rivni>
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
5. Каліман М. Р. (2021). Організаційні та правові підстави забезпечення громадської безпеки та цивільного захисту України. Юридичний науковий електронний журнал. С. 76-78. URL: http://www.lsej.org.ua/11_2021/44.pdf
6. Копанчук В. О. (2020). Правові засади забезпечення громадської безпеки України. Державне управління: удосконалення та розвиток. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/53.pdf
7. Ніщима С. О. (2021). Національна безпека України як пріоритетний напрям діяльності держави. Юридичний науковий електронний журнал. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2021/57.pdf
8. Організація системи забезпечення національної стійкості на регіональному і місцевому рівнях: аналіт. доп. / [Резнікова О. О., Войтовський К. Є. Лепіхов А. В.]; за заг. ред. О. О. Резнікової. Київ: НІСД, 2021. 140 с.
9. Протидія організованих злочинності: проблеми теорії та практики: Матеріали всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 09 грудня 2022 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. 244 с.
10. Типи систем оповіщення та евакуація людей при пожежі (2015). URL: <https://klaster.ua/ua/stati-i-obzory/tip-sistemy-opoveshchenija-i-ehvakuacii-pri-pozhare/>

References:

1. Denys Monastyrskyyi: the Ministry of Internal Affairs is working to increase the level of security in Ukrainian cities. (2022). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denys-monastyrskyyi-mvs-pratsiuie-nad-tym-shchob-zbilshyty-riven-bezpeky-v-ukrainskykh-mistakh>
2. Ihor Klymenko: Despite the war, the situation in the state is maintained at an appropriate level without a hitch (2024). URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/igor-klimenko-popri-viinu-bezpekova-situaciia-v-derzavi-utrimujetsia-na-naleznomu-rivni>
3. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine dated April 5 2001 No. 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Code of Ukraine on Administrative Offenses: Law of Ukraine dated December 7 1984 No. 8073-X. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
5. Kaliman M.R. (2021). Organizational and legal grounds for ensuring public safety and civil protection of Ukraine. Legal scientific electronic journal. P. 76 78. URL: http://www.lsej.org.ua/11_2021/44.pdf
6. Kopanchuk V. O. (2020). Legal principles of ensuring public security of Ukraine. Public administration: improvement and development. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/53.pdf

7. Nishchyna S. O. (2021). National security of Ukraine as a priority area of state activity. Legal scientific electronic journal. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2021/57.pdf

8. Organization of the system of ensuring national stability at the regional and local levels: analyst. add. / [Reznikova O. O., Voitovsky K. E. Lepikhov A. V.]; in general ed. O. O. Reznikova. Kyiv: NISD, 2021. 140 p.

9. Combating organized crime: problems of theory and practice: Materials of the All-Ukrainian scientific and practical seminar (Dnipro, December 9, 2022). Dnipro: Dniprop. state University of Internal Affairs affairs 2022. 244 p.

10. Types of warning systems and evacuation of people in case of fire (2015). URL: <https://klaster.ua/ua/stati-i-obzory/tip-sistemy-opoveshchenija-i-ehvakuacii-pri-pozhare/>